

wystawa / exhibition

ANDRZEJ MARIAN BARTCZAK

**BREVI MANU.
Jak nie ulec pokusie,
aby wszystkiego
nie przemienić w książkę?**

**BREVI MANU.
How not to turn everything
into a book...**

otwarcie / opening

17.04.2024
środa, godz. 18⁰⁰ | **Wednesday, 6 p.m.**

wystawa trwa do / on view until

8.09.2024

miejsce / place

ms¹

Muzeum Sztuki w Łodzi
ul. Gdańska 43
msl.org.pl

ms
Muzeum Sztuki

Instytucja Kultury Samorządu
Województwa Łódzkiego
współprowadzona przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

województwo
łódzkie

Patronat medialny
radio
ŁÓDŹ

Andrzej Marian Bartczak
Finis coronat opus III
2009
fot. / photo Anna Augustyn-Kamińska

The individual exhibition of Andrzej Marian Bartczak entitled *BREVI MANU. How not to turn everything into a book...* is a retrospective that takes us from the 1980s to present times. The exhibition features art books, graphics, paintings, collages, assemblages and spatial objects, made with recourse to various materials, such as: paper, wood, string, wire, sheet metal, plaster, cement, plastic, paints oil, acrylic, watercolours, printing, screen printing and nitrocellulose, gesso, ink, pencil, ready-made objects, and the Artist's own texts.

Andrzej M. Bartczak's oeuvre is situated between representation and abstraction, the impression and the concrete of matter, informel automatism and Dadaist experimentation; and between a creation of the new and the idea of creative metabolism, collecting, preserving and storing. On the thematic level, the artist's outlook evokes landscape, poetry, literature, music, and the artistic achievements of the Artist's masters and friends.

The title of the exhibition indicates two important aspects of this versatile and multi-threaded body of work. The main title phrase *brevis manu* can be translated as 'right away', 'without formalities', 'without delay', or 'in short'. But essentially, *brevis manu* refers to the Artist's way of working, which is characterised by its freehand style, and its tactile and mediated touch, which can be understood either literally or metaphorically. In turn, the subtitle *How not to turn everything into a book* refers to the ten thousand works (and perhaps more) which Bartczak has created, comprising art books, book objects, scrolls, written paintings, and porcelains with texts or quotations: written, painted or carved by hand. Indeed, the auteur often describes himself as a "handwritten typographer".

Most of the works are paper books of various dimensions, sometimes exceeding 50 x 70 cm in size, and usually composed of several dozen cards loosely inserted between the covers, comprising linocuts, drawn monotypes, sketches, drawings, paintings, photocopies and ready-made elements.

Initially, art books were created by way of unique editorial approaches, classic codes and loose-leaf objects, which gave the work the character of a portfolio. Andrzej M. Bartczak would endeavour to find new forms for the book. At the beginning of this century, the intermedial nature of the Artist's work expanded significantly so as to contend with the titular "everything into a book". This notion extended to material from which a book is made, which can include any object, technique or technology, including porcelain, to be found in the structure of the work (*Porcelanowa Książka "The Porcelain Book"*).

The Artist himself has related his "temptation to turn everything into a book" in the following terms:

From an ontological perspective, the world around us is a great book, full of everyday and eschatological components. It is a repository of spiritual inspirations, a book to be read and deciphered.

Sometimes I think that given the progressive degradation of reading, an artistic book – an artist's book, understood as a work of true art, has a certain chance and will be able to meet the most sophisticated of humanistic, intellectual and aesthetic expectations.

I still cling to this somewhat exalted conviction.

April 2017, Łódź [1]

Wiesław Łuczaj

[1] Andrzej M. Bartczak, Over forty years of my artistic books. Personal remarks and poems by the creator of thousands of book objects [in:] Andrzej Marian Bartczak. *KSIĘGA / THE BOOK / LE LIVRE* (a book for the exhibition under the same title at the Art Propaganda Centre in Łódź), Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Łódź 2017, p. 39.

Biographical note

Andrzej Marian Bartczak, born in 1945, in the years 1963–1969 studied at the Faculty of Textiles at the State Higher School of Fine Arts in Łódź. He studied painting under professors Stanisław Byrski and Stanisław Fijałkowski (graduating with honours in 1969). In tandem with the commencement of his artistic career, in 1971, Bartczak began teaching his alma mater as an assistant to Prof. Stanisław Fijałkowski at the Faculty of Graphics in the Woodcutting Techniques Studio. He completed his PhD in 1975, following which he lectured as an assistant professor. He completed his post-doc habilitation in 1982, and ten years later he received the academic title of Professor of Fine Arts.

In the years 1974–2010, he headed the Woodcutting Techniques Studio, which he then transformed into the Woodcutting Techniques and Artistic Book Studio. In the years 1984–2008, he was the head of the Department of Workshop Graphics. In 2010, he became head of the Painting Studio I "Open Book". He has both mentored and supervised prospective PhD and professorial candidates.

Bartczak works in the fields of painting, drawing, workshop graphics, ceramics, object art, art books and poetry. Since 2002, he has spearheaded the concept of the "Porcelain Library", wherein text and image merge as one whole.

His work has been showcased in 200 individual exhibitions, shows and presentations in Poland, Europe and the USA. Since 1969, he has participated in almost 500 collective national and international art exhibitions.

He has been the recipient of over 50 awards, distinctions and medals for creativity and outstanding achievement in the field of higher education, including awards from both the Minister of Culture and Art and the President of the Republic of Poland. In 2015, he received the Gold Medal for Merit to Culture Gloria Artis, and in 2021 he was awarded the City of Łódź Award.

ANDRZEJ MARIAN BARTCZAK

**BREVI MANU.
Jak nie ulec pokusie,
aby wszystkiego
nie przemienić w książkę?**

**BREVI MANU.
How not to turn everything
into a book...**

ms¹

►
Pogłosy I/2016
Reverberations I/2016
2016
olej, akryl, płótno /
oil, acrylic, canvas

◀
Szok cenowy
Price Shock
1991
technika mieszana /
mixed technique

Indywidualna wystawa Andrzeja Mariana Bartczaka pt. *BREVI MANU. Jak nie ulec pokusie, aby wszystkiego nie przemienić w księgę?* ma charakter retrospektywny. Obejmuje dzieła powstałe od lat 80. XX wieku do roku 2023: książki artystyczne, grafiki, malarstwo, kolaże, asamblaże i obiekty przestrzenne, realizowane z użyciem różnorodnych materiałów: papieru, drewna, sznurka, drutu, blachy, gipsu, cementu, plastiku, farb olejnych, akrylowych, akwarelowych, drukarskich, sitodrukowych i nitrocelulozowych, gessa, tuszu, ołówka, gotowych przedmiotów czy własnych tekstów.

Twórczość Andrzeja M. Bartczaka rozpięta jest między przedstawieniem a abstrakcją, wrażeniem a konkretem materii, informelowym automatyzmem a dadaistycznym eksperymentem, między tworzeniem nowego a twórczym metabolizmem, zbieraniem, ocalaniem i przechowywaniem. W warstwie tematycznej sztuka ta odwołuje się do pejzażu, poezji, literatury, muzyki oraz prac mistrzów i przyjaciół Artysty.

Tytuł wystawy wskazuje na dwa ważne aspekty tej wszechstronnej i wielowątkowej twórczości. Główne wyrażenie tytułowe „brevi manu” można tłumaczyć jako „od ręki, bez formalności, bez zwłoki, w skrócie”. Odnosi się ono bezpośrednio do sposobu pracy Artysty, charakteryzującego się ewidentną odręcznością, dotykiem w sensie dosłownym i dotykiem zapośredniczonym lub rozumianym metaforycznie. Z kolei podtytułowa „pokusa, aby wszystko przemienić w księgę” nawiązuje do dzieł, których stworzył Bartczak ponad dziesięć tysięcy. Znakomita ich część to książki artystyczne, obiekty książkowe, zwoje, obrazy pisane, porcelana z tekstami czy cytataми napisanymi, namalowanymi lub wrytymi ręcznie. Sam Autor określa siebie często jako „rękopiśmiennego typografa”.

Większość z dzieł to różnych formatów księgi papierowe, przekraczające niekiedy wymiar 50 x 70 cm, złożone najczęściej z kilkudziesięciu kart włożonych luźno między okładki, zawierające linoryty, monotypie rysowane, szkice, rysunki, malarstwo, odbitki kserograficzne i elementy gotowe.

Początkowo książki artystyczne powstawały z wykorzystaniem unikatowego edytorstwa, klasycznych kodeksów i obiektów o luźnych kartkach, co nadawało dziełu charakter portfolio. Andrzej M. Bartczak poszukiwał wtedy nowych form dla książki. Na początku tego wieku intermedialny charakter jego twórczości znacznie się rozszerzył, a głównym zagadnieniem problemowym stało się ujęcie tytułowe „wszystkiego” jako księgi. Także materii, z jakiej książka jest tworzona, mogącej włączać w strukturę dzieła dowolne przedmioty, techniki i technologie, łącznie z porcelaną (*Porcelanowa księga*).

O swojej „pokusie, aby wszystko przemienić w księgę” sam Artysta mówi następująco:

W ontologicznym ujęciu otaczający nas świat jest wielką księgą pełną powszednich i eschatologicznych składników. Jest skarbnicą duchowych natchnień, jest księgą do czytania i do odczytania.

►
Słowo
The Word
2015
technika mieszana, płótno /
mixed technique, canvas

Niekiedy myślę, że wobec postępującej degradacji czytania, książka artystyczna – książka artysty, rozumiana jako dzieło prawdziwej sztuki, ma pewne szanse i będzie mogła spełnić najbardziej wyszukane humanistyczne, intelektualne i estetyczne oczekiwania.

Z takim, nieco patetycznym przekonaniem, wciąż pracuję.

Kwiecień 2017, Łódź [1]

Wiesław Łuczaj

[1] Andrzej M. Bartczak, *Ponad czterdzieści lat moich artystycznych księzek. Osobiste uwagi i wiersze autora tysięcy obiektów książkowych* [w:] Andrzej Marian Bartczak. *KSIĘGA / THE BOOK / LE LIVRE*, książka do wystawy pod tym samym tytułem w Ośrodku Propagandy Sztuki w Łodzi, Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Łódź 2017, s. 39.

Nota biograficzna

Andrzej Marian Bartczak, ur. w 1945, w latach 1963–1969 studiował na Wydziale Tkaniny w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi. Studia malarskie realizował u profesorów Stanisława Byrskiego i Stanisława Fijałkowskiego (dyplom z wyróżnieniem w 1969). W 1971 roku podjął pracę pedagogiczną i artystyczną w macierzystej uczelni jako asystent prof. Stanisława Fijałkowskiego na Wydziale Grafiki w Pracowni Technik Drzeworytniczych. Po przewodzie kwalifikacyjnym I stopnia (dr sztuki) w 1975 roku wykładał jako adiunkt, a po zakończeniu przewodu II stopnia (dr hab. sztuki) w 1982 podjął pracę na stanowisku docenta. W roku 1992 otrzymał tytuł naukowy profesora sztuk plastycznych.

W latach 1974–2010 kierował Pracownią Technik Drzeworytniczych, którą następnie przekształcił w Pracownię Technik Drzeworytniczych i Książki Artystycznej. W latach 1984–2008 pełnił funkcję kierownika Katedry Grafiki Warsztatowej. Od roku 2010 kierownik Pracowni Malarstwa I „Otwarta księga”. Promotor w przewodach doktorskich, recenzent w postępowaniach habilitacyjnych i o nadanie tytułu naukowego profesora.

Uprawia twórczość w zakresie malarstwa, rysunku, grafiki warsztatowej, ceramiki, sztuki przedmiotu, książki artystycznej i poezji. Od roku 2002 realizuje koncepcję „Porcelanowej biblioteki”, w której tekst i obraz stapiają się w całość.

Jego dorobek obejmuje realizację ponad 200 wystaw indywidualnych, pokazów i prezentacji w Polsce, Europie i USA. Od 1969 roku brał udział w prawie 500 wystawach zbiorowych, krajowych, międzynarodowych i sztuki polskiej za granicą.

Jest laureatem ponad 50 nagród, wyróżnień i medali za twórczość i wybitne osiągnięcia w szkolnictwie wyższym, m.in. trzy nagrody Ministra Kultury i Sztuki oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W 2015 roku otrzymał Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, a w 2021 Nagrodę Miasta Łodzi.

